

Sygn. akt

III AUa 678/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **18 listopada 2015 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Irena Mazurek (spr.)
	Sędziowie:	SSA Mirosław Szwagierczak SSA Urszula Kocyłowska
	Protokolant	st.sekr.sądowy Małgorzata Leniar

po rozpoznaniu w dniu **18 listopada 2015 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **J. S.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w J.**

o wysokość emerytury

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku **Sądu Okręgowego w Rzeszowie**

z dnia **8 maja 2015 r.** sygn. akt **IV U 1489/14**

oddala apelację

Sygn. akt III AUa 678/15

Uzasadnienie

wyroku z dnia 18 listopada 2015 r.

Decyzją z dnia 26 maja 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. odmówił wnioskodawcy J. S. przeliczenia emerytury.

Powołując w podstawie prawnej decyzji z art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) organ rentowy stwierdził, że wyżej wskazany przepis przewiduje możliwość ponownego ustalenia wysokości świadczenia na wniosek osoby zainteresowanej, jeżeli po uprawomocnieniu się wydanej uprzednio w tym przedmiocie decyzji , zostaną przedłożone nowe dowody, które mają wpływ na wysokość świadczenia. Tymczasem wnioskodawca w piśmie z dnia 27 lutego 2014 r. nie wskazał żadnych nowych dowodów mających wpływ na wysokość pobieranej emerytury.

Wnioskodawca J. S. odwołał się od w/w decyzji ZUS do Sądu Okręgowego w Rzeszowie. W odwołaniu z dnia 3 czerwca 2014 r. ,wnosząc o zobowiązanie pozwanego organu rentowego do uwzględnienia jego żądania zawartego w piśmie z dnia 27 lutego 2014r. , wnioskodawca zarzucił, że jego wniosek dotyczył korekty wniosku emerytalnego z dnia 3 sierpnia 2012 r. w zakresie ustalenia wartości kapitału początkowego celem wyliczenia wysokości emerytury kapitałowej stąd przyjęte przez ZUS rozstrzygnięcie nie dotyczy tak określonego żądania, a tym samym jest co najmniej przedczesne.

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 2 lipca 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. wniósł o oddalenie żądania J. S. , podkreślając raz jeszcze ,że brak jest podstaw do wznowienia postępowania w sprawie wysokości emerytury wnioskodawcy , skoro prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 23 stycznia 2014 r. IV U 2287/13 oddalono odwołanie w/w od decyzji ZUS z dnia 4 września 2013 r. odmawiającej ustalenia wysokości świadczenia w oparciu o art. 55 ustawy emerytalno-rentowej, a aktualny wniosek J. S. z dnia 27 lutego 2014 r. -mający zmierzać do tego ustalenia -nie zawiera żadnych nowych dowodów.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie, po rozpoznaniu odwołania J. S., wyrokiem z dnia 8 maja 2015 r. (sygn. akt IV U 1489/14) zmienił zaskarżoną decyzję ZUS, zobowiązując pozwanego organ rentowy do obliczenia emerytury wnioskodawcy w sposób określony przepisem art. 26 ustawy emerytalno-rentowej. Na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca J. S. ur. (...) nabył prawo do wcześniejszej emerytury (art.29 ustawy emerytalno-rentowej) z dniem 8 maja 2008 r. , przy czym w początkowym okresie tj. do dnia 1 sierpnia 2008r. wypłata świadczenia była zawieszona z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia u dotychczasowego pracodawcy .Następnie – w związku z rozwiązaniem stosunku pracy- doszło do podjęcia wypłaty emerytury , po czym wnioskodawca ponownie podjął zatrudnienie (choć w niepełnym wymiarze czasu pracy), podlegając z tego tytułu dalszemu ubezpieczeniu. Decyzją z dnia 4 sierpnia 2012 r. pozwany organ rentowy – na wniosek J. S. z dnia 3 sierpnia 2012 r. – przyznał mu prawo do emerytury z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego z dniem 12 sierpnia 2012 r. Wysokość emerytury została ustalona wg starych zasad (art. 53 ustawy emerytalno-rentowej) . W dniu 8 lipca 2013 r. wnioskodawca złożył wniosek o przeliczenie emerytury na nowych zasadach , powołując się na orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2013 r. II UZP 4/13. Decyzją z dnia 4 września 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. odmówił uwzględnienia tego żądania. Po rozpoznaniu odwołania J. S. od w/w decyzji ZUS , Sąd Okręgowy w Rzeszowie wyrokiem z dnia 23 stycznia 2014 r. IV U 2287/13 oddalił odwołanie. Opierając się następnie na przedłożonym na użytek niniejszego postępowania przez pozwanego organ rentowy wyliczeniu emerytury kapitałowej J. S., Sąd I instancji jednocześnie ustalił ,że na dzień nabycia przez wnioskodawcę prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym wysokość tak obliczonego świadczenia wyniosłaby 5.760,07 zł ,w sytuacji gdy ustalona na tę datę wg starych zasad emerytury, wyniosła 4.609,39 zł. W świetle więc powyższych ustaleń ,Sąd Okręgowy w Rzeszowie - dokonując oceny prawnej sprawy , z przywołaniem brzmienia art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Fundusz Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) stwierdził, że wnioskodawca spełnił wszystkie przewidziane w tym przepisie przesłanki uprawniające go do emerytury kapitałowej (tu też przy powołaniu ugruntowanego już w tej mierze stanowiska Sądu Najwyższego -w którym przesądzono , że fakt nabycia i pobierania wcześniejszej emerytury nie stoi na przeszkodzie w stosowaniu omawianej regulacji prawnej – tj. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2013 r. II UZP 4/13 LEX nr 1342169

i wyroku tego Sądu z dnia 10 lipca 2013 r. II UK 424/12 LEX nr 1342674), a skoro tak obliczona emerytura jest wyższa od tej ustalonej wg starych zasad, to żądanie odwołania jest w pełni uzasadnione. W podstawie prawnej wyroku powołany także został art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.

Wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 8 maja 2015 r. zaskarżony został przez pozwaną Zakład Ubezpieczeń Społecznych oddział w J.. W apelacji z dnia 18 czerwca 2015 r. pozwany organ rentowy zarzucając naruszenie prawa materialnego tj.art.114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) ,jak też przepisów prawa procesowego – w tym wypadku art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c., wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania wnioskodawcy. W uzasadnieniu wniesionego środka odwoławczego skarżący w szczególności podnosił, że wobec brzmienia zaskarżonej decyzji -przywołanej tam podstawy prawnej -Sąd I instancji nie było uprawniony do merytorycznego badania spełnienia przez wnioskodawcę przesłanek do ustalenia prawa do emerytury kapitałowej, a fakt, iż

w tej sprawie zapadł już prawomocny wyrok sądowy , zaś kolejny wniosek odwołującego nie zawierał żadnych nowych dowodów, w pełni uprawniał do stwierdzenia braku podstaw do wznowienia postępowania , co ostatecznie skutkować winno było oddaleniem odwołania wnioskodawcy. To stanowisko apelującego miało zaś znaleźć swoje potwierdzenie w przywoływanym orzecznictwie tak Sądu Najwyższego (tu wskazany wyrok tego Sądu z dnia 13 lutego 2014 r. II UK 295/13 LEX nr 1441190) jak i sądów powszechnych (w tym wypadku przywołany został wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 21 stycznia 2014 r. III AUa 550/13 LEX nr 1419117).

Wnioskodawca J. S. wniósł o oddalenie apelacji ZUS jako oczywiście bezzasadnej , podnosząc w piśmie procesowym z dnia 24 września 2015 r. , iż jego sytuacja po wydaniu przez Sąd Okręgowy w Rzeszowie wyroku w powoływanej przez organ rentowy sprawie IV U 2287/13 o tyle uległa zmianie ,że we wniosku z dnia 27 lutego 2014 r. -korygując swój pierwszy wniosek emerytalny -wnosił o ustalenie kapitału początkowego, niezależnie od tego ,że w całym tym okresie podlegał dalszemu ubezpieczeniu w związku z kontynuowaniem zatrudnienia.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie ,rozpoznając apelację pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J., zważył co następuje ;

Wniesiony przez pozwaną organ rentowy środek odwoławczy nie może wyrzucić pożądanego skutku.

Jakkolwiek bowiem zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie

z dnia 8 maja 2015 r. - pisemne motywy tego rozstrzygnięcia – nie odnosi się do zasadniczego zarzutu organu rentowego o braku podstaw do wznowienia postępowania w sprawie ustalenia wysokości emerytury wnioskodawcy, przy nadto niepełnych ustaleniach faktycznych, to w ostatecznym wyniku uznany być musi za trafny i odpowiadający prawu, przy konwalidowaniu powyższych wadliwości w postępowaniu odwoławczym przez Sąd Apelacyjny, który jako sąd merytoryczny rozpoznający sprawę niejako na nowo jest do tego w pełni uprawniony (bliżej na temat kognicji sądu II instancji m. innymi w uzasadnieniu uchwały 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 1999r. III CZP 59/98 OSNC 1999/7-8/124) .

I tak uzupełniając w pierwszym rzędzie ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego zacząć trzeba od tego, że formularz wniosku emerytalnego J. S. z dnia

3 sierpnia 2012r. wyraźnie sugerował, że wnioskodawca nie może wnosić o ustalenie kapitału początkowego już z uwagi na wiek metrykalny (zawarta w części II pkt

4 wniosku uwaga odnosząca się jedynie do osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r.) . Ponadto zawarta także we wniosku tym informacja (jej pkt 10) dotycząca możliwość ustalenia emerytury kapitałowej dla urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r. wyraźnie odnosiła się wyłącznie do tych ubezpieczonych którzy mieli wystąpić z wnioskiem emerytalnym po raz pierwszy po dniu 31 grudnia 2008 r. Stąd pierwotne ustalenie wysokości emerytury J. S. wg starych zasad przewidzianych w art. 53 ustawy emerytalno-rentowej. Z kolei wydana przez ZUS w dniu 4 września 2013 r. decyzja odmawiająca wnioskodawcy ustalenia wysokości emerytury wg nowych zasad w trybie art. 55 wyżej wskazanej ustawy – na wniosek J. S. z dnia 8 lipca 2013 r., w którym powoływał się na uchwałę Sądu Najwyższego

z dnia 4 lipca 2013 r. II UZP 4 /13 – opierała się na (reprezentowanym do chwili obecnej ,mimo ugruntowanego już zarówno w orzecznictwie Sądu Najwyższego jak i sądów powszechnych ,odmiennego w tym względzie stanowiska) uzasadnieniu ,że wnioskodawca nie może ubiegać się o ustalenie emerytury kapitałowej ponieważ wcześniej tj. przed dniem 31 grudnia 2008 r. miał ustalone prawo do wcześniejszej emerytury i pobierał to świadczenie .Z kolei przywoływany przez skarżącego na poparcie swej tezy o powadze rzeczy osądzonej wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 23 stycznia 2014 r. IV U 2287/13, jakkolwiek stanowił w samej sentencji o oddaleniu odwołania wnioskodawcy od wyżej wskazanej decyzji ZUS , to jednak jego uzasadnienie wyraźnie wskazuje , że sąd nie podzielił stanowiska organu rentowego co do wykładni art. 55 ustawy emerytalno-rentowej ,a jedynie przyjął , iż bez wniosku odwołującego o ustalenie kapitału początkowego , nie było wówczas możliwe uwzględnienie jego żądania. Stąd wręcz wyraźna sugestia tego sądu ,aby wnioskodawca następczo z takim żądaniem do ZUS wystąpił w trybie wskazanego wprost art.114 ust. 1 ustawy emerytalno-rentowej. Dalsze więc działania J. S. tj. leżący u podstaw zaskarżonej w niniejszym postępowaniu decyzji ZUS wniosek z dnia 27 lutego 2014 r., w którym domagał się ustalenia wartości kapitału początkowego przy stwierdzeniu ,że w tym zakresie koryguje swój wniosek emerytalny z dnia 3 sierpnia 2012 r. , były niczym innym jak skutkiem tego właśnie rozstrzygnięcia sądowego. W tak więc opisanej sytuacji faktycznej sprawy należało przesądzić – od czego , jak zaznaczono na wstępie, uchylił się Sąd I instancji – czy zaistniały przewidziane w wyżej powołanym przepisie przesłanki do ponownego ustalenia wysokości emerytury wnioskodawcy. Otóż w ocenie Sądu Apelacyjnego rozpoznającego przedmiotową sprawę niewątpliwie przesłanki te wystąpiły. Wbrew bowiem temu co naprowadzał pozwany ZUS już w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji , omawiany przepis nie ogranicza się tylko i wyłącznie do nowych dowodów ,ale też odnosi się do -niezdefiniowanych bliżej -nowych okoliczności, co paradoksalnie

w okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy odnieść należy właśnie do wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 23 stycznia 2014 r. IV U 2287/13 , w aspekcie jego pisemnych motywów, w których co do zasady przesądzona została możliwość ubiegania się przez J. S. o ustalenie wysokości emerytury w sposób przewidziany w art. 26 ustawy emerytalno-rentowej . Oczywiście jest przy tym ,iż już

w tamtym postępowaniu sądowym istniała możliwość zobowiązania przez sąd organu rentowego do ustalenia wartości kapitału początkowego wnioskodawcy ,

a w efekcie dokonania stosownej symulacji wysokości emerytury pod kątem dalszej przesłanki z art. 55 ustawy emerytalno-rentowej (taka jest też zwykle praktyka sądów orzekających w tego rodzaju sprawach), niemniej jednak to ewentualne uchybienie w procedowaniu sądu (jako błąd organu odwoławczego w rozumieniu art.133 ust.1 pkt 2 ustawy emerytalno-rentowej) nie może – zdaniem Sądu Apelacyjnego- stać na przeszkodzie w uwzględnieniu - jak ostatecznie miało się okazać -w pełni zasadnego w tym zakresie żądania wnioskodawcy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 1997 r. II UKN 324/97 OSNP 1998/16/488). Przesądzając o powyższym trzeba mieć także na względzie ,że celem omawianej regulacji (art.114 ust.1 ustawy emerytalno-rentowej) jest usunięcie niezgodności zawartego w poprzedniej decyzji organu rentowego rozstrzygnięcia z ukształtowaną przeciw ex lege sytuacją prawną ubezpieczonego , a kolei pojęcie powagi rzeczy osądzonej

(art. 366 k.p.c.) w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych ma szczególny charakter , ograniczający jej praktyczne znaczenie ,w szczególności zaś w sprawach dotyczących ustalenia samej wysokości świadczenia (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 2012 r. I UK 299/11 OSNP 2013/9– 10/118) . Generalnie więc przyjmuje się, że powaga rzeczy osądzonej w omawianej kategorii spraw może co najwyżej dotyczyć tylko tych orzeczeń sądów ubezpieczeń społecznych, których podstawa faktyczna nie może ulec zmianie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2005 r. II UK 61/05 OSNP 2006/23 – 24/371) ,podczas gdy w okolicznościach faktycznych przedmiotowej sprawy stał temu na przeszkodzie już choćby fakt kontynuowania przez wnioskodawcę ubezpieczenia po dniu wydania pierwszej decyzji podejmującej wypłatę emerytury . W końcu uzasadnione też będzie przywołanie, użytej przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 24 czerwca 2015 r. III UK 198/14 LEX nr 1790947 argumentacji , że „ przeciwne stanowisko, wedle którego ubezpieczony miałby być dożywotnio pozbawiony wyższej kwoty emerytury tylko dlatego, że organ rentowy obliczył to świadczenie niezgodnie z prawem (art. 55 ustawy emerytalno-rentowej) i w zaniżonej wysokości jawi się jako oczywiście niekonstytucyjne, bo sprzeczne z art.21 i art. 32 Konstytucji RP, co w myśl art. 2 ustawy zasadniczej – nie zasługuje na akceptację w demokratycznym porządku państwa prawa (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2013 r. II UK 23/13 OSNP 2014/6/85 ,oraz z dnia 7 listopada 2013 r. II UK 143/13 OSNP 2014/10/148)”. Nie bez znaczenia jest przy tym , że powołane postanowienie Sądu Najwyższego zapadło

w tożsamy okolicznościach faktycznych sprawy, z tą jedną różnicą, że tam sąd okręgowy zdecydował o odrzuceniu wniesionego odwołania od decyzji ZUS odmawiającej wznowienia postępowania w sprawie wysokości emerytury wnioskodawcy. Przesądżając więc w powyższy sposób o zasadności wznowienia postępowania w sprawie ponownego ustalenia wysokości świadczenia emerytalnego J. S. wg zasad przewidzianych w art. 55 ustawy emerytalno-rentowej, oczywistym się staje prawidłowość rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego

w R. zobowiązującego ZUS do podjęcia wypłaty emerytury kapitałowej odwołującego, przy uprzednim – bezspornym już -ustaleniu, że tak obliczona emerytura wnioskodawcy jest wyższa od tej ustalonej wg starych zasad.

Z tych wszystkich więc wyżej na prowadzonych względów i na podstawie art. 385 k.p.c. orzeczono o oddaleniu apelacji pozwanego organu rentowego, jako bezzasadnej.

SSA Mirosław Szwagierczak SSA Irena Mazurek SSA Urszula Kocyłowska